

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

182. An ne proles multiplicentur, cessante incontinentiae periculo, sit peccatum mortale non reddere debitum? Et docetur validum esse pactum inter coniuges initum se continendo à coitu coniugali, ne ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

hementi appetitu voluptatis, cui appetitui, & affectui non cooperatur alter coniux reddens, sed exercet actum licitum coniugibus, & ordinatum ad generationem; adhuc enim, & ille modus posset exerceri sine eo appetitu, & affectu. Ita Pontius; vnde contra Henriquez lib. 11. cap. 16. num. 6. assero non vix, sed absolute, & sine vlllo scrupulo, posse vxorem reddere debitum viro petenti, qui inuerso modo, seu præposterè succumbens vult illum intra naturale vas cognoscere.

3. Notandum est etiam hic à confessariis, quòd vir habens votum castitatis, si petit, vxor tenetur reddere debitum, quia per votum non amittit dominium corporis alterius coniugis, sed tantum peccat exigens; ergo coniux exactus tenetur reddere. Nota etiam probabile esse, non peccaturam coniugem reddendo debitum incestuoso, qui scilicet peccauit cum ipsius vxoris consanguinea ante dispensationem, quia non cooperatur peccato alterius; alter enim peccat tantum petendo actum sibi prohibitum, at coniux non cooperatur petitioni; sed hæc supposita cooperatur actui ex se licito. Et hæc omnia ex Sanchez notat Filiucius ubi supra, num. 309. & 310. quidquid in contrarium etiam probabiliter, quoad redditionem debiti incestuoso, asserat Villalobos in summ. tom. 1. tract. 13. diffi. 47. num. 4. & alij.

RESOL. CLXXXI.

De quibusdam dubiis circa usum matrimonij?
 Primo, quod quidam vir in modo extraordinario coeundi cum vxore aliquam feminis quantitatem extra vas emittebat?
 Secundo, quod vir procreandorum liberorum pertasus in sine copula extra vas totum semen effundebat, an inquam in his casibus vxor sine culpa poterat debitum reddere?
 Et an in secundo casu vir, & femina, si id efficiatur de eius consensu, peccet mortaliter, sed si illa non consentiat, possit licite petere, & reddere debitum marito, etiamsi ille in sine copula semen extra vas effundat? Ex p. 2. tr. 15. & Misc. 1. Ref. 64.

§. 1. Quidam in modo extraordinario coeundi cum vxore, aliquam feminis quantitatem extra vas emittebat, & procreandorum liberorum pertasus, in sine copula extra vas totum semen effundebat, quæsitum à me fuit, an in his casibus vxor sine culpa poterat debitum reddere? Hi casus possunt in praxi sæpius occurrere; ideo cognoscat pudicæ aures. Et ad vtrumque casum respondeo affirmatiuè. Ad primum dico, non solum quoad vxorem, sed etiam quoad matrum, non esse peccatum mortale, si eo copula modo aliqua pars feminis elabatur, dummodo retineatur alia; nam vt docent Medici non retinetur in matrice tota feminis quantitas. Ergo. Neque rursus esse peccatum mortale exilimo, quamuis & eo modo concumbendi non ita certum sit fore conceptum, non enim coniuges tenentur vi medio certiori ad prolem suscipiendam; sed satis est, si vtantur conuenienti. Et hæc omnia docet Basil. Pontius de matrim. lib. 10. cap. 11. num. 3. qui etiam num. 8. affirmatiuè quoad vxorem responder ad dubium secundum supra positum, licet aliqui viri doctissimi, vt ipse ait, contrarium sentiant. Dico igitur peccare quidem mortaliter virum, & feminam, si de eius consensu id efficiatur; at si illa non consentiat, licite existimo posse petere, & reddere debitum à marito, etiam si ille in sine copula semen extra vas effundat. Et ratio est, quia quoties peto actum ab

aliquo, quem ille potest bene, vel malè præstare, non pecco, neque præbeo causam peccati; alter enim suâ malitiâ malè facit, cum rectè possit efficere. Sed hoc totum procedit in casu nostro. Ergo. Et si vera esset contraria sententia, asserit Pontius, non solum non posset vxor marito, ita prauè affecto, reddere petenti, sed neque ab eo petere; eadem enim militat ratio.

RESOL. CLXXXII.

An ne proles multiplicentur, cessante incontinentia periculo sit peccatum mortale, non reddere debitum?
 Et docetur validum esse pactum inter coniuges initum se continendi à coitu coniugali, ne proles multiplicentur secluso incontinentia periculo? Ex part. 3. tract. 4. Ref. 2. 12. alias 213.

§. 1. Affirmatiuè respondet Layman in Theolog. moral. lib. 5. tract. 10. part. 3. cap. 1. num. 16. qui citat Angelum, Syluestrum, & Nauarrum, & limitat hanc sententiam, nisi eo loco res sita sit, vt ob noua prolis generationem patentes, vel proles ad extremam penuriam redigendi sint; quòd tamen is, qui inter Christianos viuunt, tardè euenit. Ita Layman; vide etiam Coninch de Sacram. disp. 44. dub. 4. concl. 4. num. 24.
 2. Sed contrariam sententiam aliqui docent; nam in alijs etiam debitis excusat magna soluendi incommoditas, vel difficultas, & ideo Sorus in 4. dist. 32. quæst. unica, art. 1. Sæ verb. debitum, num. 18. & alij tenent non esse peccatum mortale cessante incontinentia periculo, ea de causa debitum negare. Sed plus addit Petrus de Ledesma de matrim. quæst. 64. art. 1. in fine, & Sanchez tom. 3. lib. 9. disp. 25. nam putant in tali casu nullam culpam interuenire.
 3. Consentunt tamen omnes Doctores, validum esse pactum inter coniuges initum se continendi à coitu coniugali, ne proles multiplicentur, secluso incontinentia periculo: vide inter alios Paludanum in 4. dist. 31. quæst. 3. art. 2. casu 5. D. Antoninum part. 3. tit. 1. cap. 20. §. 6. & Nauarrum cap. 16. num. 33. Vide etiam Villalobos in summ. tom. 1. tr. 13. diffi. 41. n. 9.

RESOL. CLXXXIII.

An difficultas grauis in alendis filiis excuset à reddendo debitum?
 Et an in hoc casu distinguendum sit inter personas Nobiles, communes & pauperes? Ex part. 9. tr. 7. & Misc. 2. Ref. 3.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Texeda tom. 2. lib. 4. tract. 1. contr. 12. nu. 129. Primò, quia filiorum multiplicatio spectat ad præcipuum matrimonij finem, & ad conseruationem, & dilatationem speciei, quam natura ipsa præterdit, & ad quam naturali propensione inclinat, imò & propter quam matrimonium institutum est, vt constat ex illis verbis Genes. 2. Crescite, & multiplicamini. ergo priuare naturam specificam tanto bono; negando debitum, iniustum est, & absque mortali culpa nequit fieri. Secundò, quia multò melius est, proli, ex tali coitu nascituræ, vt viuat inops, quàm quòd absolute non sit, cum melius illi sit esse, quàm non esse: ergo ob paupertatem à parentibus præsumptam, quæ fortassis non eueniet, non est proles, quæ nascitura erat ex tali maritali congressu, priuanda vita, & esse. Tertio, quia debitum negare ob multiplicationem filiorum, opponitur immediatè prouidentia Dei, & arcanis, imò & consilijs eius: quia, cum

Sup. hoc infra in Ref. 245.

Sup. hoc infra in Ref. 189. & in alio §. eius annot.

Sup. hoc dubio secundo & sequentibus in hoc §. latè infra in Ref. 184. à principio §. Quærendi

est, & vide doctrinam alterius §. eius primæ annot.

Sup. hoc in Ref. seq.

Sup. hoc in Ref. præterita.